

OBDOBÍ RENESANCE (15. - 16. století)

5. České země v renesanci

Renesanční myšlení se u nás uchytilo až koncem 15. století, tedy v době, kdy už ve všech evropských zemích nějaký čas úřadovalo (i když pravdou je, že i do Španělska se dostává zhruba ve stejné době). A přitom všechno vypadalo původně úplně jinak. Už za Karla IV. se dostává do Prahy známý spisovatel Francesco Petrarca, který k nám přináší něco nového. Ve stejné době se zde začínají objevovat ze zahraničí „podivní“ kazatelé, kteří si dovolili utrousit i tu a tam nějakou tu poznámku na vrub katolické církve. A jakmile se na trůně objeví Václav IV., dorůstá nám i náš velký reformátor Jan Hus.

Jenže potom se něco stalo. Silná středoevropská inkvizice s Husem velice rychle zatočila a slibovala podobný osud každému, kdo se bude chovat podobně. Právě tehdy vzali budoucnost do rukou lidé z ulice pod vedením až trochu, řekl bych, „zfanatizovaných“ kazatelů a byla z toho patnáctiletá občanská válka (1419-34), která nás, jak jsem už říkal, dostala spíš zpátky do středověku (ale to koneckonců částečně i jiné národy). Po době mezivládi se na jeden rok ujal vlády Zikmund (1436-37), čímž skončila na našem trůně a v celé říši definitivně vládla Lucemburků, a hned po něm jeho zeť Albrecht Habsburský (1438-39), kterého zabili Turci. Protože se mu jeho syn narodil až po jeho smrti, dostal trochu nemilou přezdívku-Ladislav „Pohrobek“ (1453-58).

Tito pánové patřili všichni do silných a prestižních dynastií (jeden Lucemburk a dva Habsburkové), nebyli to pouze čeští králové, ale také císařové celé evropské říše (čili tzv. „Svaté říše římské národa německého“). Jenže, i když se od této doby ujali císařského postu Habsburkové až do skonání celé říše (a to bude až za Napoleona r. 1806), český trůn jim ještě od této chvíle souzen nebyl.

V roce 1458 se totiž stalo něco, s čím dost lidí ani trochu nepočítalo. Poprvé v českých dějinách od r. 1212 (tedy od vydání buly) nenastoupí syn či příbuzný předchozího krále (popřípadě někdo z vlivné úřadující evropské dynastie), ale docela obyčejný „chlapík“ bez jakéhokoli zajímavého rodokmenu. Jednoduše ten, který tu spravoval naše území v době nezletilosti Ladislava Habsburského (tedy Pohrobka). Mimochodem teď už by vám mělo být vcelku jasné, proč nemáte psanou vládu u Ladislava už od roku 1439.

A jak že se ten zajímavý nový vládce vlastně jmenoval? Budu vás ještě chvilku napínat. Protože moc nesympatizoval s katolíky, nazývali ho lidé „husitským králem“, někdo ho také označoval jako „krále dvojího lidu“. Tento panovník si na své konto připsal také první pokus o založení „Evropské unie“, což by nás v dnešní době mohlo docela zajímat... Stále nic? No dobrá, jeho socha stojí na náměstí v Poděbradech.)

Jiří vládne až do r. 1471 a během své, vcelku dlouhé vlády, si uvědomil, že není přece jen nejlepší stát sám jako voják v poli, tedy bez vlivné dynastie, která by ho v zádech podporovala. Z toho důvodu se rozhodl uzavřít smlouvu s jedním vcelku silným polským rodem, totiž s Jagellonci. Ti se na našem trůně objevují dva. Vladislav Jagellonský (1471-1526) se stal vladařem, za jehož vlády se u nás konečně rozjela renesance se vším všudy. Mimo jiné právě on nechal v jižních Čechách zakládat ty známé velké chovné rybníky jako je Rožmberk nebo Svět.

Horší to bylo s jeho synem Ludvíkem (1516-26). Kamenem úrazu se mu stali totiž v jeho životě Turci, a tak umírá vcelku mladý (ve věku 20 let) v bitvě u Moháče, kde se utopil v bažinách. Právě pro jeho nízký věk byl v dějinách většinou označován jako „král Dítě“.

A po jeho smrti se otevřel český trůn opět pro Habsburky, naší poslední královskou dynastii. Tento rod pocházel z Rakouska a my jsme si bláhově mysleli, že až se na náš trůn vrátí, že si užijeme opět příjemných dob, jako tomu bylo kdysi za Karla IV. Však nám to i oni slibovali. Jenže opak byl pravdou.

Už za Ferdinanda I. (1526-64) se nám začaly otvírat oči. Tenhle pán od nás vybírá vysoké daně, vládne z Vídně, do Prahy zavítá jenom tehdy, když něco potřebuje, takže nám spíš připomíná starého „Krále cizince“. Na rozdíl od Karla IV. ovládal jen velice lámanou češtinu a místo tolerance vůči našim protestantům zavedl také u nás jezuitský řád, který začínal podporovat tvrdou protireformační politiku.

Jeho syn Maxmilián II. (1564-76) se nám jevil už o něco tolerantnější, dokonce nám i na základě tzv. „ČESKÉ KONFESE“ přislíbil opět povolení protestantského vyznání. Tuto záležitost dovedl do konce jeho nástupce Rudolf II. (1576-1611), který vydal r. 1609 tzv. „MAJESTÁT“. Ale i když přestěhoval svou rezidenci z Vídně do Prahy, udělal z našeho hlavního města spíš doupě okultistů a magie. Však to znáte z filmu Císařův pekař a Pekařův císař. Ono totiž skutečně chvílemi nebylo jasné, kdo je král a kdo poddaný:)

Jeho bratr Matyáš (1611-1617) se snaží říši opět dodat vladařskou autoritu a my jsme si trochu oddychli. Ale ne na moc dlouho. Po něm totiž nastoupil silně netolerantní Ferdinand II. (Štýrský) a za jeho vlády se odehrála jedna z nejsmutnějších bitev našich dějin, totiž Bílá hora. Po ní už měli v našem státě po dlouhé období Habsburkové téměř diktátorskou moc. A tím rokem pro nás také definitivně skončilo období renesance.